

We staan hier bij het prachtige graf van **Pieter Roelf Roelfsema**. Pieter woonde niet in Haren, maar in Groningen, aan de Goeman Borgesiuslaan. Hij en zijn vrouw waren grote liefhebbers van kunst en cultuur. U kunt dat zien aan dit mooie grafmonument, dat gemaakt is door hun vriend, beeldhouwer Willem Valk. Er valt heel veel te vertellen over Pieter.

Pieter was directeur van de kalkzandsteenfabriek Albino in Hoogersmilde. Het kantoor van die fabriek was echter gevestigd aan de Trompstraat 15 in Groningen. De moeder van Pieter woonde in de bijbehorende woning, waar ze onderdak bood aan verzetsman Iman Jacob van den Bosch, die als procuratiehouder werkte op het kantoor.

De oud-marineman Van den Bosch had samen met bankier Walraven van Hal het NSF, het Nationaal Steun Fonds, opgericht. Dit was één van de belangrijkste verzetsorganisaties van Nederland. Het bood financiële hulp aan vrouwen en gezinnen van zeevarenden, oud-militairen, en onderduikers. Het NSF financierde andere verzetsorganisaties, en een groot gedeelte van de spoorwegstaking van 1944 is door hen bekostigd. Ze kregen hun geld uit bijdragen, maar ook uit het vervalsen van waardepapieren, en uit de grootste bankfraude uit de Nederlandse geschiedenis. Om u een idee te geven, tijdens de oorlog heeft dit fonds ongerekend meer dan 600 miljoen Euro uitgekeerd in huidige waarde.

Een andere verzetsman die in het pand woonde, was Ipe Nieborg, hij werkte als boekhouder voor Albino.

Pieter Roelfsema is voor de oorlog secretaris van de Groningse afdeling van de Nederlandsche Beweging van Eenheid door Democratie (EDD), die zich afzet tegen extremere politieke bewegingen zoals het nationaal socialisme en het communisme. Hij wordt daarom al in september 1940 opgepakt, en naar Osnabrück overgebracht, waar hij alle andere secretarissen en penningmeesters van de EDD terugziet. Hij is daarmee de eerste politieke gevangene van Groningen. Hij wordt echter al vrij snel weer vrijgelaten.

Daarna houdt hij zich bezig met allerlei verzetswerk, zoals het rondbrengen van bonkaarten, onderdak zoeken voor onderduikers, enz. Tevens was hij de provinciaal verzorger van het NSF in de provincie Groningen.

Ipe Nieborg krijgt begin oktober 1944 van Iman van den Bosch het verzoek om een kistje met papieren van de NSF te verbergen. Dat doet hij door het kistje te begraven in de tuinwal langs het Verbindingskanaal, maar zonder Pieter Roelfsema te informeren. Op 18 oktober wordt Iman van den Bosch aan de Parklaan opgewacht door de S.D. en gearresteerd, waarbij hij in zijn schouder geschoten wordt.

De Roelfsema's duiken direct onder. Eerst bij de fabriek in Hoogersmilde, en daarna gaat Pieter naar Roden en zijn gezin naar Bakkeveen.

De S.D. arresteert de moeder van Pieter en Ipe Nieborg bij het kantoor aan de Trompstraat. Ze doorzoeken het pand, en vinden het kistje met papieren in de tuinwal. Het bevat de namen van vele verzetsmensen, dus er volgt een golf van arrestaties.

Blijkbaar heeft de S.D. niet in de gaten dat Van den Bosch een leider van het NSF is, want hij wordt nauwelijks ondervraagd. Tien dagen later al wordt hij gefusilleerd, of beter gezegd afgemaakt met een nekschot, in Westerbork.

Liesbeth, de jongste dochter van Pieter, wil graag haar pianolessen blijven volgen in Groningen, en fietst in november naar haar leraar. Dat is niet verstandig, ze wordt opgepakt door een Nederlandse politieagent en overgebracht naar het Scholtenhuis. Daar ziet ze haar grootmoeder en Ipe Nieborg weer. Vervolgens gaan ze met de auto naar Bakkeveen, waar Liesbeth met de dood bedreigd wordt. Haar moeder geeft dan het onderduikadres van Pieter prijs, en Pieter wordt opgepakt.

Hij wordt overgebracht naar het Scholtenhuis, en twee dagen lang verhoord door de S.D. Ze denken blijkbaar dat hij de leider van het NSF is, en hij wordt beestachtig gemarteld bij zijn verhoren. Pieter overleeft dit niet, en sterft na die twee dagen op 9 november 1944 op 46-jarige leeftijd. Zijn lichaam wordt door de S.D. ergens in een droge sloot in de Appèlbergen gedumpt. In juni 1945 wordt het op aanwijzing van een S.D.-er teruggevonden.

Pieter was een belangrijk verzetsstrijder. Maar belangrijker is nog dat hij onderdak geboden heeft aan Iman Jacob van den Bosch, één van de twee leiders van het Nationaal Steun Fonds dat dus mede vanuit zijn kantoor geleid werd. De Duitsers dachten blijkbaar dat hij die leider was, en dat is hem fataal geworden.

Als wij nu bloemen leggen op zijn graf, dan leggen we die ook neer voor Iman Jacob van den Bosch, wiens as begraven is op begraafplaats Esserveld.